

EKOMUZEJ BATANA KAO „ČUVAR“ TRADICIJSKE BRODOGRADNJE ROVINJA

TAMARA NIKOLIĆ ĐERIĆ
Ekomuzej Batana-Ecomuseo Batana
Obala P. Budicina 2
HR-52210 Rovinj
tnikolicdjeric@gmail.com

UDK 629.46
Prethodno priopćenje
Preliminary communication
Primljeno/Received 18.08.2014.
Prihvaćeno/Accepted: 22.08.2014.

Kao inovativna muzeološka praksa, ekomuzeji baštini pristupaju holistički. Tako se Ekomuzej Batana sastoji od izložbenog prostora u kojem se mogu dobiti osnovna saznanja o brodogradnji, ribarstvu i drugim elementima rovinjske tradicijske kulture, javnog prostora, odnosno rovinjske rive, gdje se batane grade i popravljaju, spacia gdje se kušaju rovinjska riblja jela te brojnih manifestacija koje uključuju širi krajolik i tematiziraju nematerijalnu i materijalnu maritimnu kulturu.

Rad donosi pregled povijesti brodogradnje u Rovinju s naglaskom na gradnju batana. Autorica se usmjerila na prezentaciju konkretne vještine građenja uz navođenje dijelova brodice i aktivnosti koje su se njom obavljale na rovinjskoj varijanti istro-romanskog govora želeći time istaknuti višestrukost nematerijalnih pojava maritimne baštine.

Konačno, radom se analiziraju suvremeni izazovi očuvanja tradicijske brodogradnje i razvojni potencijal u kontekstu intersektorske suradnje i sprege kulturnih, gospodarskih i obrazovnih aktivnosti.

Ključne riječi: ekomuzeji, batane, brodogradnja, Rovinj

Društveno-povijesni aspekti rovinjske maritimne kulture

„Riječ batana asocira na pojam *battana* koji je naziv za određene vrste brodice venetskih laguna i delte rijeke Pad. Smatra se da taj naziv potječe iz talijanskog glagola *battere* (udarati), zvuka koji nastaje kada po dnu barke udaraju valovi“ (Benussi 2007:6). Međutim, rovinjska batana je potpuno drugačiji tip brodice, s jedrom i kormilom, drugačijim načinom veslanja te šiljastog trupa za razliku od bridastog oblika s četvrtastim krajevima koji se susreću na širem prostoru venetske lagune. Postoje tumačenja koja batanu dovode u vezu s izrazom *batto*¹ koji potječe iz 14. stoljeća a odnosi se na plovilo na vesla, preteču današnjeg čamca (ibid.).

Rovinjska batana se uvrštava u brojnu obitelj plovila ravnog dna kojoj pripadaju venecijanska gondola, neretvanska trupa, komiška sandula i druge. Dugačka je od 3,5 m do 8,5 m te je u potpunosti građena od drva - hrastovine, brjestovine ili jasenovine koji služe za okvir, te jelovine, smrekovine ili kestenovine za oplatu bokova. Batane većih dimenzija mogle su koristiti jedro.

¹ „*Batto* je gotovo sigurno posuđenica iz stare anglosaksonske riječi *bat* od koje je kasnije nastao naziv *barka*, *boat*“ (Benussi 2007:6).

Današnji se oblik batana razlikuje od onih s početka 20. stoljeća (i ranije), koje analiziramo putem dostupnog arhivskog i fotografskog materijala i brodice izgrađene 1914. godine koja je do 1998. bila korištena u ribarstvu, a danas je u organizaciji ekomuzeja Batana, obnovljena i izložena na Trgu Matteotti u samom centru Rovinja. Naime, ranije su batane bile „nešto uže, manje zakrivljene i zaobljenih bokova. Valja reći da su one bile manje elegantne“ (ibid. 11). Materijalna se kultura dakako prilagođavala trendovima, tehnološkom razvoju i potrebama uvjetovanim društvenim, kulturološkim i ekološkim faktorima. „Početkom prošlog stoljeća u Rovinju je bilo preko stotinu batana. ... Zbog niske cijene i jednostavne gradnje, batana se kao brodice u Rovinju koristila za obiteljsko ribarenje. Gradnjom su se bavili lokalni brodotesari izrađujući barke po narudžbi. Samo najveće batane, čija je dužina prelazila 6,5 m, sagrađene su u mjesnim brodogradilištima obitelji Benussi i Deterni, koja su djelovala do 1945“ (ibid. 8). Batane su se uglavnom gradile u samoj gradskoj jezgri u podrumima, odnosno *magazinima* brodotesara. Do sredine 17. stoljeća je, naime, svo stanovništvo živjelo unutar zidina tada otočkog gradića.

Urbanizacija kopna, sredinom 18. stoljeća, uvjetovala je nagli razvoj novih gospodarskih grana. Do tada poznat po razvijenom pomorstvu, vađenju kamena, ribarenju, trgovini, krijumčarenju, maslinarstvu i vinogradarstvu, Rovinj počinje razvijati brodogradnju. Na rubovima grada otvaraju se brojna brodogradilišta, namijenjena izgradnji većih batana i drugih brodice. Na „... crtežu javnog vještaka Iseppa Campitellija iz 1749. godine, koji prikazuje obalu do Rta sv. Nikole, označena su dva škvera nastala ranijih godina koje su, razvojem ulice Sottolatina, kuće potpuno okružile. Ova su dva škvera, od kojih je jedan bio u vlasništvu nekog Borija, bila vjerojatno prvi objekti gospodarskog karaktera koji su izgrađeni s druge strane kanala“ (Budicin 1992:133-134). Brojne su bile inicijative otvaranja brodogradilišta. U vezi s tim valja naglasiti da je 1749. godine načelnik na pitanje rečenog Magistrata o broju postojećih škverova u Rovinju odgovorio da ova gospodarska grana, vrlo važna za grad, raspolaže sa šest škverova s pet tesa (baraka), međutim nije spomenuo ni njihove položaje ni vlasnike“ (ibid. 136). Sve do sredine 19. stoljeća Rovinj je bio najvažniji istarski pomorski grad. „U tom se razdoblju snaga Rovinja očitovala kroz 200 trgovačkih brodova (činila je 80% ukupne istarske flote), 860 pomoraca, 930 ribara te je ostvarivala 70% od ukupne istarske proizvodnje slane ribe. U škverovima su se gradili brodovi za vlastitu mnogobrojnu flotu koja je krstarila cijelim Jadranom, a i dalje. Ti su brodovi bili izvorne batane, batàì, batièl, gajete, ali i tartane, bracere, rabakuli i pelizi (Benussi 2007:2).

Unatoč zavidnom razvoju brodogradnje, tradicijska izrada batane održala se u rovinjskim podrumima i na rovinjskoj rivi sve do danas. Iako joj se već posljednjih desetljeća 20. stoljeća predviđalo izumiranje, što zbog uvođenja novih, jeftinijih i lakše održivih materijala što zbog

drastično smanjenog intenziteta malog ribarstva, snažna povezanost zajednice s maritimnom tradicijom grada još je jednom iznašla kvalitetnu primjenu batane u suvremenom društvenom kontekstu o kojoj će biti riječi dalje u tekstu.

Gradnja batane i korištenje batane u ribarstvu

Ponovno oživljavanje (tradicijske) gradnje batane započelo je 2004. godine osnivanjem ekomuzeja Batana čiji je osnovni cilj istraživanje, valorizacija, prezentacija i kreativna uporaba rovinjske maritimne baštine s posebnim osvrtom na tradicijsku brodogradnju. Iako batana kao brodica može biti i muzejski predmet, filozofija ekomuzeologije ide dalje te ukazuje na važnost aktivne primjene određene (još prisutne) materijalne kulture kako bi se ista „zaštitila“. Suvremene kulturne politike sve su sklonije ovakvim pristupima i premještanju fokusa sa struke na zajednicu kada je riječ o baštinskim pitanjima. U kontekstu toga, neodvojivi i ključni aspekt veze materijalne kulture i zajednice/čovjeka je nematerijalna kultura, odnosno znanja, vještine i običaji koji se generacijski prenose usmenom predajom i koje zajednica prepoznaje kao svoju tradiciju. Ministarstvo kulture RH je vrlo brzo po osnutku Ekomuzeja, a na temelju rada stručnjaka Ekomuzeja i aktivnim zalaganjem zajednice, uvrstio vještinu izrade batane i prepoznatljivo pjevanje, takozvane *bitinade*, na Nacionalnu listu nematerijalne kulturne baštine RH.

No, tradicijska brodogradnja (i spomenuto pjevanje), koju odlikuje generacijski, usmeni prijenos znanja nije jedini fenomen nematerijalne kulture usko vezan uz batanu. Rovinjsku kulturu odlikuje i rovinjski istriotski (istroromanski) jezik² na kojem su sačuvani „nazivi barke, njezinih dijelova, jedara, upravljanja i dr.“ (ibid. 6). O batani, uglavnom jedru i ribarenju batanama opsežan je rad napisao rovinjski profesor Libero Benussi, te se isti 2007. godine tiska u nakladi Ekomuzeja Batana pod nazivom *Rovinjska batana i njezino jedro*. Podaci iz spomenute knjige poslužili su pri sastavljanju narednih redaka kojima prenosim samo mali dio bogatog znanja koje je profesor Benussi

² „istriotski ili istroromanski jezik, skupina predmletačkih autohtonih romanskih govora istar. poluotoka. Čine jezični otok na jugu Istre. Sačuvali su se u samo šest mjesta: Rovinju, Vodnjanu, Balama, Fažani, Galižani i Šišanu, iako su u prošlosti bili rašireniji. ... Jedna je od mogućih hipoteza o položaju istriotskih govora unutar romanske jezične porodice ta da se razvio iz nekad jedinstvenoga rom. jezika (nastaloga iz vulgarnoga latinizeta), na području današnje Furlanije, Istre i Dalmacije, i da je njegov nastanak uvjetovan naseljavanjem slav. življa na ta područja, koje je poput klinova (prvi klin južno od Trsta i Milja, a drugi oko Senja, tj. Vinodola) razdjelilo rom. starosjedioce na tri dijela, nakon čega je svaki taj dio nastavio vlastiti jezični razvitak (furlanski, istriotski, odn. dalmatski)“, www.istra.lzmk.hr prema Filippi, G. pristup stranici 8. studeni 2014.

približio široj publici a koje je relevantno i najiskusnijim brodotesarima, ribarima, jedriličarima, povjesničarima, zaljubljenicima u more ...

Rovinjski brodotesari nazivaju se *pruòti* te ih danas ima svega nekoliko. Obzirom da se gradnja stoljećima prenosi usmenom predajom, priručnika, tehničkih crteža ili točnog projekta nema. Proces gradnje se dijeli na pripremni i graditeljski dio koji ima nekoliko faza. Priprema podrazumijeva nabavu drvene građe koja se reže na debljinu od 18 mm. Na pramčanoj i krmenoj statvi urezuju se posebni utori (*linbièi*) pod odgovarajućim kutom. Rebrnice se također pripremaju. Moraju biti nešto duže nego li je finalno potrebno te blago zaobljene. Na isti se način pripremaju i spone za prekrivanje oplate. U prvoj fazi gradnje dobiva se udubljenje na donjem bridu donjih platica boka. „Te prve donje daske se na rovinjskom dijalektu nazivaju i *preìme tuòle*. Nakon izbora dviju dasaka željene dužine, njihovi se vrhovi zarezuju pod točno određenim nagibnim kutom, prema šablonama koje se nazivaju *cartabòni*, koje je svaki brodotesar osobno određivao u skladu sa svojim iskustvom i osjećajem za estetiku“ (ibid. 13). Po pričvršćivanju platica za krmenu i pramčanu statvu, u sredini, prema točno određenim mjerama, dodaju se dva središnja, glavna rebra (*cuòrbe da mafareìa*). Time je trup batane postavljen a konačno zakrivljenje dna ovisiti će o nagibu bokova. Druga faza podrazumijeva postavljanje preostalih rebra kostura. U trećoj se fazi „pričvršćuje pasma (*paramafâl*), podupirači pod statve (*suchiti*), gornje platice bokova (*àlti* ili *fàse* ili *maièri da fùra*), bitve, a zatim slijedi postavljanje podspionki (*cuntrafuòrti*), nastavka rebrnih produžetaka, stubića i središnje klupice (*banchito*)„ (ibid. 14). Konačni oblik, batana dobiva u četvrtoj graditeljskoj fazi po postavljanju palubne spone na pramcu i krmu. U petoj fazi, batana se okreće kako bi se urezale izljevne (*brunài*) za kruženje voda u santinama (*sinteîne*) te se potom pričvršćuju platnice dna, počevši od sredine. Postavlja se i posljednja središnja platnica boka (*braghita*). Batana se vraća u početnu poziciju i dovršava se oplata na pramcu (*prùa*) i krmu (*poùpa*), te je sada moguće rezanje gornjeg dijela pramčanog i krmelog zrcala. Čavlima se pričvršćuje rubnjak (*curdòn*) i dva polukružna profila na krajnjim dijelovima pramčane i krmene oplate. Nakon toga, šesta faza, završava bušenjem slivnica. Sedmom, ujedno i završnom fazom, batana se oprema jarmenicom, veslima i podnicom, (*paiuòti*). U svim međufazama, radi produljenja vijeka trajanja brodice, nanosi se premaz lanenog ulja, a zatim se bojom premazuje pričvršćena građa. Batana se u potpunosti premazuje bojama po završetku gradnje prema želji vlasnika (ibid. 16). Varijacija gotovo da i nema. Batane su gotovo uvijek bijele boje s gornjim vanjskim rubom obojenim u plavu ili zelenu, rjeđe i crvenu boju.

Postoje dvije osnovne varijante batane; otvorena (*batana vièrta*) i pokrivena batana (*batana cuvièrta*). Otvorena batana je najstarija i najčešća. Koristi se za dnevni ribolov nedaleko od obale. Pokrivena batana prilagođena je priobalnom ribarenju (*a l'aspri*) i noćenju na

otvorenom moru. Treća varijanta – polupokrivena (*batana miefacuviërta*) realizirana je samo u tri primjerka i zbog nefunktionalnosti napuštena već 1950-ih.

Zbog malih dimenzija, koje batana zadržava do kraja 19. stoljeća, pretpostavlja se da se batana koristila za manji priobalni ribolov. Tek se u 20. stoljeću dimenzije povećavaju a batane se pokrivaju pa ova do tad mala brodica zauzima mjesto *batièla* kod određenih ribarskih zanata. Batana je još uvijek prikladna za sve vrste malog ribolova sa sljedećim vrstama mreža: stajačice (*pòste*), s vršama (*nàse*), s povrezom (*tuògna*), s parangalima (*parangâi*), s ostima (*fusina*), s vršama (*sèl* za ulov rakova samaca), za ribolov na mušule (*musulièr*), s pučćom (*poùs'cia*), povlačenjem metalnog rotirajućeg mamca (*squadrâl*) i čakljom (*grânpa*), alatom za lovljenje rakova. Također, batana je služila i kao pomoćno plovilo za ribolov s mrežama potegačama i traticama. (ibid. 16-20).

„Od 1945. do danas upisano je čak 240 batana u Upisnik brodica rovinjske Lučke kapetanije, ali ta brojka sigurno ne odgovara njihovom stvarnom broju“ (ibid.). Međutim, u sklopu istraživačkog projekta ekomuzeja, podatci s navedenog popisa se uspoređuju i ažuriraju aktualnim brojem batana u rovinjskoj luci. Ekomuzej je u vlastitoj organizaciji do sad izgradio 7 i popravio nekoliko trošnih batana. Iste se koriste za aktivnosti ekomuzeja i ribarske aktivnosti pojedinih članova Udruge.

Ekomuzej - inovativni pristup „zaštiti“ tradicijske brodogradnje i „novi“ razvojni potencijal sredine

Ekomuzej Batana 2014. godine slavi 10. godina postojanja. Projekt koji je započeo iz čistog entuzijazma i želje da se brodica batana sačuva od zaborava, pretvorio se u primjer inovativnog upravljanja baštinom utemeljenog na sinergiji lokalne kulture, zajednice i ekonomije/turizma.

Ključni element koji se ekomuzejom njeguje je tradicijska brodogradnja. Svjesni nerazdvojive prirode kulturnih elemenata, ekomuzej Batana njeguje i cijeli niz fenomena nematerijalne i materijalne maritimne kulture. Tako uz brodogradnju, ekomuzej njeguje i lokalni dijalekt na kojem se pamte dijelovi batane i tehnike izrade. Kako je navedeno, proces gradnje ranije nije zabilježen već se vještina prenosila usmenom predajom. Uz dijalekt, prehrana, način ulova ribe, pjevanje koje je direktno vezano uz ribare, način veslanja i jedrenja samo su neki od aspekata nematerijalne fenomenologije batane. S druge strane brojni predmeti, od mreža, plovaka, same batane i jedara do tanjura i ribarskih čizama svjedoče o materijalnoj maritimnoj kulturi koja se stoljećima razvijala, mijenjala i prilagođavala burnim društveno-povjesnim i ekološkim uvjetima. Aktivna uloga batane u našoj svakodnevici svjedoči o snazi kulturne simbolike i kulturnog imaginarija,

identiteta i tradicije u kontekstu razvoja i integracijskih procesa određenih zajednica. Ekomuzej je samo model kojim se ta simbolika razvija i kreativno koristi u kontekstu održivog razvoja. Ono što je u tim procesima ključno je volontarna snaga zajednice. Bez zajednice nema nositelja nematerijalne kulture ili proizvođača i konzumenata materijalnih fenomena; nema ni inovativnog upravljanja utemeljenog na angažmanu zajednice a koje se pokazalo kao dobra praksa u kontekstu njege nematerijalne kulture. Naime, 2014. godine Ministarstvo kulture RH predložilo je kandidaturu Ekomuzeja Batana na UNESCOvu listu najboljih praksi očuvanja nematerijalne kulture. Danas ekomuzej broji preko 100 članova. Svatko svojim osobnim pristupom gradi ekomuzej, razvija njegovu praksu i odnos zajednice prema baštini. Uz to, osnivači Batane su od samih početka svjesni nužnosti stručne pomoći. Muzeolozi i konzervatori, menadžeri u kulturi raznih profesionalnih afilijacija nevojbeno doprinose radu ekomuzeja. Stav je autorice teksta da je suradnja zajednice i struke nužna kao i povjerenje koje se u tom odnosu gradi. Razne se muzeološke aktivnosti mogu/moraju?³ integrirati u ekomuzeološku praksu. Posebno se tu odnosim na nužnost inventarizacije predmeta, procesa digitalizacije i informatizacije, preventivne zaštite predmeta i načina komunikacije s publikom. U ovom slučaju o svemu tome odlučuje zajednica koja također može sudjelovati u tim procesima kako tehnički tako i sadržajno. Ipak, struka asistira kod korištenja međunarodno prihvaćenih smjernica, klasifikacije i tezaurusa radi boljeg i lakšeg upravljanja baštinom.

Prostorno, ekomuzeji uključuju i čitave krajolike. Ekomuzej Batana se sastoji od tri ključna prostora i nekoliko manifestacija koje ga konstituiraju kao inovativnu muzeološku praksu. Osim centralnog, izložbenog i dokumentacijskog centra, *Kuća o batani*, u kojoj je moguće multimedijalnim alatima upoznati batanu i njene popratne sadržaje, Ekomuzej se također sastoji i od javnog prostora, rovinjske rive, gdje se ljeti grade i popravljaju batane te *spacia*, vrste konobe ili spremišta za vino koji se i ranije koristio za društvene večeri praćene glazbom, vinom, ribom i svakodnevnim (ribarskim) pričama.

Regatom tradicijskih brodica Ekomuzej Batana razmjenjuje iskustva na međunarodnoj razini, revitalizirala se već napuštena uporaba oglavnog jedra te se angažiraju mladi lokalci koji se sve više posvećuju sportskom korištenju batane. Posljedni projekt, ništa manje važan, jesu „Batani puti“; tematske ture batanama ili pješice gdje posjetitelji upoznaju Rovinj naracijom članova Udruge.⁴

Brojne nagrade u turističkom sektoru, veliki broj posjetitelja stalnog postava i *naših* popratnih sadržaja, dokaz su potencijala lokalne baštine u kontekstu stvaranja turističkih proizvoda i razvoju destinacije.

³ Republika Hrvatska ne poznaje zakon kojim se definiraju djelatnosti i obaveze ekomuzeja.

⁴ Udruga Kuća o batani-Casa della batana predstavlja osnivačko i upravljačko tijelo Ekomuzeja Batana

Desetogodišnje iskustvo omogućava nam uvid u potrebe posjetilaca. Ono što kao ekomuzej primjećujemo je dakako sve veća želja za autentičnim doživljajima, lokalnom kulturom jela i svakodnevnim raznovrsnim aktivnostima. No, kako zadržati autentičnost i što ona podrazumijeva? Kultura se neizbježno komodificira razvijajući tako nove primjene i nove vrijednosti. Shvaćajući i prihvaćajući promjenjivu prirodu kulture, možemo se s manje žaljenja i gorčine prepustiti reinterpetaciji baštine u korist održivog razvoja. No kako spriječiti eksploataciju prirodnih i kulturnih dobara koji idu do neprepoznatljivosti? Ključne kritike UNESCOve Konvencije za očuvanje i zaštitu nematerijalne kulturne baštine iz 2003., usmjerene su upravo na aktivnosti koje pod krinkom „održivog razvoja“ mijenjaju kontekst fenomena te oni postaju isključivo zabava turistima. U takvim se situacijama osnovna ideja nematerijalne kulture i same Konvencije gubi. Mjeru je teško pronaći. Granica između eksploatacije u smjeru drastičnog mijenjanja konteksta kulturnih fenomena i održivog razvoja baziranog na poštivanju nasljeđa postaje vrlo tanka. Manjim projektima koji odgovaraju tehnološkim, ljudskim i prirodnim resursima kojima raspolažemo Batana odgovara ovakvim prijetnjama. U našim uvjetima nije moguće razvijati masovni turizam već individualne i visokokvalitetne sadržaje. Benefiti za zajednicu su već opipljivi. Ne samo da se Udrugom razvijaju edukativni projekti u smjeru senzibilizacije zajednice za vlastitu baštinu, već je više osoba zaposleno kroz razne graditeljske, glazbene, kulinarske, muzeološke i druge projekte. Također, brojnim su članovima besplatno popravljene brodice ali što je podjednako važno ekomuzej ima snažnu društvenu ulogu. Njegujući ono što smatraju svojom tradicijom, stječe se osobna satisfakcija koja postaje generator promjena, zajedništva, integrativnih procesa i uzajamne pomoći.

Razvojni potencijali tradicijske brodogradnje: poštivanje nasljeđa uz razvoj novih primjena

Kao što pojam nematerijalna kultura snažno odjekuje u javnom (i akademskom) diskursu u posljednjih desetak godina, unatoč dugom trajanju akademskih istraživanja i valorizacije pod drugim nazivima, tako su i aktualni koncepti poput kreativnih industrija ili šire, kreativnih ekonomija, „... prisutni u akademskim istraživanjima kulturnog i ekonomskog razvoja u zadnjih par desetljeća, (a) teoretske identifikacije i interpretacije kulturnih industrija sežu u prvu polovinu prošlog stoljeća te se kontinuirano razvijaju do danas“ (Jelinčić, Žuvela 2013:77). Činjenica je kako se suvremene kulturne politike hvataju za pojam *kreativnosti* kao za slamku spasa obzirom da javna financiranja kulture gotovo da više i ne postoje. Osim toga kreativne industrije se vrlo šesto gledaju kao motori pokretači gradova, regija pa čak i cijelih država. „Povezivanje pojmova „kreativnost“ i „proizvod“, odnosno „kultura / kreativnost“ i „industrija“ za mnoge kulturne i kreativne djelatnike još je

uvijek nepremostiva prepreka: kultura se često smatra larpurlartističkom formom koja svoju operativnu i financijsku opstojnost održava putem subvencija iz javnih proračuna te se na taj način ne mora nužno izlagati tržišnim uvjetima, neizvjesnostima i kompromisima“ (ibid 76-77).

Kreativne industrije podrazumjevaju aktivnosti koje koriste znanja i vještine za stvaranje novih znanja i ideja koje utječu na konkretnu primjenu (npr. putem novih tehnologija) a uključuju 13 djelatnosti: oglašavanje, arhitektura, umjetnost i antikviteti, obrti, dizajn, moda, film i video, glazba, izvedbene umjetnosti, izdavaštvo, softver, TV i radio, video i kompjutorske igre (Creative Industries Fact File, 2001) (ibid. 78). Ekomuzej Batana je u nekoliko navrata prepoznat upravo kao inovativna praksa u upravljanju baštinom, te se prezentirao na međunarodnim konferencijama o kreativnim industrijama. Jasno je da se „industrijska kreativnost“ Batane uglavnom veže uz turističku djelatnost i ona je zaista u skladu s gore navedenim, međutim Ekomuzej vidi i druge potencijale kreativnih ekonomija koje su ponajviše usmjerene na rast životnog standarda i kvalitetu života uopće. Isto se postiže zapošljavanjem i produkcijom kvalitetnih kulturnih i edukativnih sadržaja za same građane.

Na tragu navedenog, Ekomuzej Batana razvija nove projekte koji uključuju partnere iz javnog sektora uz međunarodnu potporu partnerskih institucija. Naime, želja je razvoj edukativnog centra u kojem bi se po principu cjeloživotnog učenja, formirala grupa profesionalaca nužnih za razvoj ekomuzeja, tradicijske brodogradnje ali i cijelog niza nematerijalnih aspekata koje smo kroz tekst dotakli. Takav centar bi se idealno uklopio u stari i jedini preostali rovinjski *šker*. Uz očiglednu zaštitu rovinjske arhitektonske baštine jer se stara, već sanirana zgrada neće rušiti nego prenamjeniti u duhu izvorne aktivnosti, ovakav projekt ima za cilj očuvanje tradicijske brodogradnje (tehničko crtanje uz samu vještinu izrade posebno u suradnji sa Srednjom strukovnog školom) i drugih fenomena nematerijalne rovinjske kulture ali i razvoj specifičnih znanja u kontekstu upravljanja baštinom. Planiraju se stoga radionice preventivne zaštite predmeta (posebno od drva), kvalitativne metodologije istraživanja tradicijske kulture, upravljanje muzejskim informacijskim sistemima i drugo.

Iako je projekt tek u razvojnoj fazi, za vjerovati je kako tradicijska kultura Rovinja ima budućnost, samo ju treba živjeti.

Literatura

Benussi, Libero 2007. *Rovinjaska batana i njezino Jedro*, Rovinj

Budicin, Marino 1992. „Lo sviluppo dell'abitato di Rovigno oltre il canale sulla terraferma (secoli XVII e XVIII)” *Atti* vol. XXII, Centro di ricerche storiche di Rovigno, Rovinj

Istarska enciklopedija. www.istra.lzmk.hr Istriotski ili istroromanski, prema Filippi, G. pristup stranici 8. studeni 2014.

Jelinčić, D.A., Žuvela, A. 2013. „Što nas čini različitima? Kreativni Zagreb na putu prema kreativnoj Europi“ *Medijske studije* vol. 4, Zagreb

BATANA ECOMUSEUM AS A “GUARD” OF THE TRADITIONAL SHIPBUILDING IN ROVINJ

(Summary)

As an innovative museum practice, ecomuseums use holistic approach to heritage. The Batana Ecomuseum has the exhibition area where you can get the basic knowledge of shipbuilding, fishing and other elements of Rovinj's traditional culture, public space, or Rovinj's waterfront, where batana boats are built and repaired, spacia where Rovinj's fish dishes are tasted and numerous events which include the wider landscape and deal with immaterial and material maritime culture.

The paper provides the overview of the history of shipbuilding in Rovinj with the emphasis on building batana boats. The author has focused on the presentation of the specific skill of building by mentioning the boat's parts and the activities for which it was used in Rovinj's variant of the speech of Istro-Romans. In this way she has wanted to point out the multiplicity of immaterial manifestations of the maritime heritage.

Finally, the modern challenges in preserving traditional shipbuilding and developmental potential in the context of intersectoral collaboration and connection of cultural, economic and educational activities have been analysed in the paper.

Key words: ecomuseums, batana boats, shipbuilding, Rovinj

